

RIKOSS

Poljudnoznanstvena revija s področja ljudi z okvaro vida

številka 3 / 2016

KOLOFON

RIKOSS

Poljudnoznanstvena revija s področja ljudi z okvaro vida
letnik 15, številka 3 / 2016
ISSN 1854-4096

Izhaja 4-krat letno v elektronski in zvočni obliki in je brezplačna.
Spletna stran: <http://www.zveza-slepih.si/rikoss/>
Izdaja: Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije

Odgovorni in tehnični urednik: Marino Kačič
Uredniški odbor / sodelavci: Brane But, Matjaž Mihelčič, Metka Pavšič, Jure Srebrovič, Safet Baltič, Slavica Bukovec Zupanič

V reviji se objavlja priporočila in izsledke testiranj nove specialne IKT opreme, strokovne članke o spoznanjih z relevantnih področij, možnostih za izobraževanje, delo, prosti čas, o izkušnjah v povezanosti/vključenosti, o osebnih življenjskih in delovnih izkušnjah ljudi z okvaro vida, njihovih svojcev, strokovnjakov vseh podpornih služb in drugo. Vsi prispevki so avtorizirani, avtentični in se nanašajo na področje "ljudje z okvaro vida".

=====
Avtorske pravice za prispevke, sprejete v objavo, pripadajo reviji Rikoss. Uredništvo si pridržuje pravico preurediti ali spremeniti dele besedila, če tako zahteva jasnost in razumljivost, ne da bi o tem prej obvestili avtorja. Avtorji prispevkov so odgovorni za avtentičnost besedila in svoja stališča.

© Revija Rikoss (ime, oblika in vsebina) je zaščiten z zakonom o avtorskih pravicah. Revija ali katerikoli njen del ne smeta biti razmnožena ali spremenjena v kakršni koli obliki (elektronski, zvočni, tiskani ali drugi obliki) brez predhodnega pisnega dovoljenja lastnikov avtorskih pravic: © Revija RIKOSS in Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije.

Domov Uredništvo Naročite brezplačen Rikoss

=====

KAZALO

UVODNIK: Likovna umetnost med slepimi in slabovidnimi: o zborniku Umetnost in hendikep (recenzija)

Marino Kačič

AVTOPORTRET: Bojan Oberžan

Brajica kljub sodobni tehnologiji še vedno aktualna!

POPOTNIŠKI UTRINKI: O Ukrajini, Moskvi in še čem

Aleksandra Surla

INTEGRACIJA: Življenje s slepo mamo ali življenje z dodano vrednostjo

Vesna Bukovec

NOVOSTI IZ INVALIDSKEGA VARSTVA: Novela Zakona o preprečevanju nasilja v družini

Brane But

DOBRO JE VEDETI: O meritvah dioptrije: Kaj je dobro vedeti kot preiskovanec ali pacient

Matjaž Mihelčič, M.Sc., optometrist

PAMETNI TELEFONI: Uporabne aplikacije za slepe

Safet Baltič

NAMIGI IN NASVETI: Izkllop zahtevanega vpisa gesla ob zagonu OS Windows 8. Kako podaljšati avtonomijo pametnega mobilnega telefona

Brane But

**OGLASNA DESKA: Uporabniki psov vodičev smo obiskali
Ljubljanski potniški promet**

Sabina Dermota

**NOVIČKE: Razvijajo elektronskega psa vodnika. Na voljo
nadgradnja Windows 10. Nokia se vrača. Google razvija
nov operacijski sistem. Skype ukinil večje prenose datotek**

Jure Srebrović

UVODNIK: Likovna umetnost med slepimi in slabovidnimi: o zborniku Umetnost in hendikep (recenzija)

Avtor: Marino Kačič

Lektoriranje: Albert Kolar

Pošlji komentar

V okviru obeleževanja 95. obletnice Zveze slepih in slabovidnih Slovenije smo konec leta 2015 izdali zbornik z naslovom Umetnost in hendikep. Z njim v ospredje postavljamo pomen in prisotnost likovne umetnosti med slepimi in slabovidnimi. Ta vsebina je morda za večino ljudi vsaj nenavadna, če ne že popolnoma neznana, ko gre za povezavo z malo ali nič vida. Avtorji posameznih prispevkov, ki jih na kratko predstavljamo v nadaljevanju, so opisali pristop, dela, učenje, razumevanje in projekte, neposredno povezane s tematiko likovne umetnosti in hendikepa. S tem želimo bralcem približati likovno umetnost, kot je prisotna med slepimi in slabovidnimi, in jim omogočiti, da to tematiko podrobneje spoznajo. Upamo, da bomo s tem spodbudili proces, v katerem se bodo napačne predstave o ljudeh z okvaro vida spremenile in jih bo zamenjalo estetsko doživetje njihovih umetniških del.

[Na tej povezavi si lahko shranite omenjeni zbornik Umetnost in hendikep](#)

Zbornik obsega 146 strani in vključuje deset različnih prispevkov, ki osvetljujejo tematiko iz različnih zornih kotov: izkušnje ustvarjanja slepih in slabovidnih slikarjev, izkušnje delavnic likovne umetnostne ustvarjalnosti s slepimi in slabovidnimi, izkušnje iz šole kiparstva za slepe in slabovidne na Češkem, izkušnje projektov podajanja likovne umetnosti slepim in slabovidnim v Nemčiji in Sloveniji, opisi metod in tehnik za vzgojo in učenje za sprejemanje estetskega doživljanja likovne umetnosti za slepe in slabovidne ter teoretske in filozofske temelje v zgodovini in sedanjosti v okviru družbe, ki odnos med umetnostjo in ljudmi s hendikepom na določenih področjih podpira ali celo glorificira (slepi pesniki in pripovedovalci v stari Grčiji), na drugih področjih pa lahko ovira ali celo demonizira (slike niso za dotikanje, glasbene šole so za slišče).

Ljudje s posebnimi potrebami so vso zgodovino aktivno povezani z umetnostjo kot njeni ustvarjalci, izvajalci, prenašalci ali uporabniki umetniških del (na primer Homer, Andrea Bocelli, Stevie Wonder in mnogi drugi). Vendar se to najbrž ne zdi presenetljivo, saj so ti ljudje imeli okvarjen vid, a so delovali ali pa še delujejo na področju glasbe ali govora. Manj logično pa se zdi, da bi ustvarjal glasbo nekdo, ki ima okvarjen sluh (tak primer je Ludwig van Beethoven), ali kiparil, morda slikal nekdo, ki ima okvarjen vid. Vendar v t.i. postmodernistični dobi, kjer slonijo družbeni odnosi tudi na sklicevanju na naravno pravo oz. enake pravice za vse, se odpirajo možnosti za ljudi s hendikepom tudi na področjih, kjer jih do sedaj ni bilo. Tak primer so slepi in slabovidni na področju likovne umetnosti. Članki v omenjenem zborniku odstirajo tančico nevednosti ali dvoma prav na tem področju: ustvarjanja ali estetskega doživljanja likovne umetnosti ljudi, ki zelo slabo ali nič ne vidijo.

V uvodniku z naslovom Posebne potrebe niso ovira za umetniško ustvarjanje avtorji Marino Kačič, Evgen Bavčar in Katja Sudec Bednařik, predstavijo odnos med umetnostjo in hendikepom iz treh različnih perspektiv: iz sociološke-antropološke perspektive (o odnosu med družbo, umetnostjo in hendikepom), iz filozofsko-izkustvene perspektive (o ljudeh, ki jim je bila odvzeta svoboda in umetnost) ter iz likovno-umetniške perspektive (o inkluzivnih programih likovne umetnosti za/s slepimi in slabovidnimi) (2015: 5-11).

Članek Talent, volja in energija: slabovidni slikarji to potrebujejo, je intervju s tremi slikarji z diagnozo slaboviden ali slep. Ti opisujejo svoj pristop, kako ustvarjajo, kakšne ovire imajo zaradi okvare vida pri slikanju ter kako to presegajo. Seveda pa tudi, kaj jim slikanje pomeni. Vsak pa je prispeval tudi eno svojo sliko, ki si jo lahko v zborniku ogledate ali preberete opis teh slik (2015: 11-16).

Avtorica Aksinja Kermauner v prispevku »Dostopnost likovne umetnosti za slepe in slabovidne« predstavi metode in tehnike, kako lahko slepi in slabovidni razvijejo sposobnost doživljanja likovnih umetniških del. To podkrepi z raziskavami in izkušnjami pedagogov, ki pri predmetih likovne vzgoje za slepe in slabovidne že mlade usposabljaajo za likovno umetniško doživljanje (2015: 16-19).

V članku »K likovnim perspektivam za slepe« akademik Črtomir Frelih predstavi izkušnje iz niza delavnic s skupino slepih in slabovidnih mladih ljudi, kjer je preizkusil, ali je mogoče tudi slepim posredovati nekatere zahtevnejše likovno teoretske vsebine, kot na primer: slikovno polje in likovna kompozicija, slepo risanje, povezava čutov vida in tipa, prostorski ključi in linearna perspektiva (2015: 19-36).

Avtorja Tereza in Štěpán Axman, v prispevku »Načini iskanja človekove ustvarjalnosti - modeliranje gline za slepe« predstavita svojo šolo na Češkem, ali kot pravita: »V tem procesu, ki je trajal več let, so se odprle nove možnosti v umetnostno-obrtnem izobraževanju hendikepiranih in rada bi vama predstavila rezultate najinega dela na področju modeliranja gline« (2015: 36-52).

V članku »Performativne metode posredovanja likovne umetnosti ter vprašanje pomena čustev in čutnosti za njeno posredovanje« avtorici Katarina Majerhold in Katja Sudec Bednařik predstavita spoznanja projekta Sodelujem, kjer so na eni strani uporabniki s hendikepom in na drugi strani strokovnjaki pedagogi in kustosi iskali načine, kako predstaviti likovno umetnost v galerijah ljudem z različnimi okvarami, tudi tistimi z okvaro vida (2015: 52-73).

»Zaznava kot orodje« je članek, v katerem nemška avtorja Jovana Komnenič in Dirk Sorge opišeta projekt za navodila za umetniško posredovanje slepim in slabovidnim z naslovom Zaznavanje kot orodje, ki je bil izveden na Berlinskem bienalu šestega oktobra 2010. Osredotoča se na potencialne vidike umetniškega posredovanja pri delu z ljudmi s posebnimi potrebami in skuša ugotoviti, kaj se zgodi z umetnostjo, če je ne moremo videti (2015: 73-83).

Avdio-Haptično-Virtualna Mona Lisa (slepi in slikarstvo), je prispevek, v katerem Aksinja Kermauner raziskuje, kako slepim osebam približati likovno umetnost. Avtorica pravi: »Seveda ni dovolj, če slikarsko delo le faktografsko opišemo oziroma ga pretvorimo v taktilno grafiko, pač pa moramo poiskati in kombinirati čimbolj

kompleksne tehnike: avdiodeskripcijo, metodo asociacij, pesniški jezik, prilagojene tipne slike, udeležnost z igranjem vlog, vse s ciljem celostnega doživljanja umetnine« (2015: 83-94).

Evgen Bavčar v članku »O svobodi do kulturne in umetniške informacije ter o koriščenju možnosti svojih lastnih talentov« prikaže iz lastnih izkušenj na konkretnih primerih (ne)možnosti dostopa do informacije tako v svetu knjige, kot tudi širše na področju upodabljalosti umetnosti in filma. V zvezi s tem pravi: »Samo realni pregled konkretnih dejstev omogoča bilanco svobode ljudi, ki jim je bila odvzeta svoboda s posebnimi potrebami« (2015: 94-101).

Dušan Brešar Mlakar v prispevku s poetičnim naslovom »Nihče ne zna peti blues kot Blind Willie McTell« pravi: »Pri kulturnem grškem narodu so slepi videli, francoski razsvetljenci in humanisti (Valentin Haüy, Louis Braille) so hoteli, da bi slepi videli. Slovenski slepi so željo do videnja celo tako močno izrazili, da so se v treh primerih naučili brati Braillovo pisavo s spodnjo ustnico, ker so bili in so brez rok. Tudi Ivan Cankar je želel, da bi slepi videli, ko je profesorici Minki Skaberne dovolil prepis njegovih knjig v Braillovo pisavo« (2015: 101-112).

Claudia Hummel v besedilu »Lepa hiša je. Morali bi jo zasesti.« opisuje tri umetniške intervencije. Vsi trije primeri soočajo umetniške institucije z različnimi oblikami znanja in strokovnih kompetenc na področju galerijske pedagogike: kako lahko 'apliciramo' umetnost, kakšne so njene možnosti in odgovornosti v luči galerijske pedagogike, da bi ta postala 'orodje', s katerim lahko prevprašujemo dogajanje v sodobni družbi (2015: 112-132).

V prispevku Emancipacija skozi umetniško doživetje in pomen hendikepa kot instance drug(ačn)osti, avtor Robi Kroflič pravi: »Pravičen dostop do umetnine torej ni primarno vprašanje pravične distribucije umetniške produkcije (saj ta, tudi če je načelno dostopna vsem, ne bo pritegnila ranljivih skupin), ampak zagotavljanja takšne oblike ustvarjalnosti in prezentacije umetnosti, ki odjemalca pripoznava kot bitje, zmožno vstopiti v interakcijo z umetnino brez naših interpretativnih/razlagalnih posegov, in ki je občutljiva za instanco drugosti« (2015: 132-146).

Verjamemo, da bo zbornik zanimivo branje za vse in da bo odstranil še eno tančico nevednosti o umetnosti, tokrat likovni v povezavi s hendikepom, konkretno z okvaro vida. Želimo vam prijetno branje.

Vir

Umetnost in hendikep. Zbornik prispevkov ob 95. obletnici ZDSSS (2015). Ur.: Kačič M. in Majerhold K. Ljubljana: Rikoss: ZDSSS.

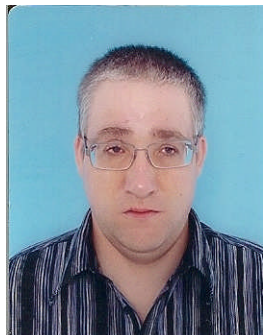
Na vrh

AVTOPORTRET: Bojan Oberžan

Brajica kljub sodobni tehnologiji še vedno aktualna!

Lektoriranje: Albert Kolar

Pošlji komentar

Rojen sem 02.08.1970 v Celju. Približno do svojega tretjega leta starosti sem skupaj s starši in dvajset mesecev starejšim bratom živel v Štorah pri Celju. Ker pa sem imel bronhialno astmo in je zdravniki v Celju nikakor niso mogli pozdraviti, so staršem svetovali, da naj se, če imajo kakšno možnost, poskušamo preseliti na morje. Tako smo se poleti 1973 preselili v Piran, nato smo živeli v Seči pri Portorožu in kasneje še sredi samega mesta Portorož. Po preselitvi v Piran sem uspel pozdraviti bronhialno astmo že proti koncu leta 1973, tako da sem lahko spal že sam, česar v Štorah zaradi same bolezni nisem mogel. Sredi leta 1976 pa smo se preselili na mirnejšo lokacijo v Kampolin nad Lucijo, kjer sta starša leta 1983 zgradila večjo stanovanjsko hišo. Tu živim skupaj s starši in bratom, njegovo ženo in z njuno hčerjo (svojo nečakinjo) še danes.

Že od rojstva dalje sem slep, imam namreč 99,2 % izgube vida. Vidim samo obrise ljudi in predmetov zelo od blizu ter svetlobo, tako da ločim kdaj je dan in kdaj noč. Zato sem moral že kot pet let in pol star fantič, 2. februarja 1976, od doma v Zavod za slepo in slabovidno mladino Ljubljana, kjer sem najprej obiskoval vrtec, nato pa od septembra 1977 do junija 1986 še osemletno osnovno šolo, ki sem jo seveda uspešno zaključil.

Kot večina mojih slepih in slabovidnih sošolcev sem se tudi sam septembra 1986 vpisal na Srednjo administrativno šolo Centra slepih in slabovidnih Škofja Loka, ki sem jo junija 1990 tudi uspešno zaključil, ter si tako pridobil poklic administratorja. Ker sem bil v zadnjem letniku štipendist turističnega podjetja Casino Portorož, sem takoj 1. oktobra 1990 pri njih že začel opravljati obvezno pripravništvo. Opravljal sem predvsem administrativna dela - tipkanje po nareku, fotokopiranje, žigosanje raznih dokumentov ter delo telefonista. Pripravništvo je potekalo najprej do 31. marca 1991, nato pa so mi ga podaljšali še za tri mesece do 30. junija 1991. Ker pa sem se takoj julija 1991 prijavil na Zavod RS za zaposlovanje in tri mesece dobival tudi nadomestilo za brezposelnost, se ta čas šteje tudi v mojo delovno dobo. Tako sem si pridobil eno leto delovne dobe, v posebno pokojninsko dobo pa so se mi kot slepi osebi štela tudi štiri leta srednje šole v Škofji Loki.

Na Zavodu RS za zaposlovanje sem bil prijavljen dobrih pet let in pol do sredine decembra 1996. Ker mi niti samemu in niti s pomočjo referentke, zadolžene za zaposlovanje invalidov na Zavodu za zaposlovanje ter s pomočjo tajnika Medobčinskega društva slepih in slabovidnih Koper nikakor ni uspelo najti zaposlitve, sem se 21. januarja 1997 uspel invalidsko upokojiti.

Že takoj po upokojitvi sem se začel aktivneje udeleževati v našem društvu. Ves čas svojega osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja sem uporabljal brajico,

tako da sem si na tem področju pridobil kar veliko izkušenj. Že od vsega začetka uvedbe državnega tekmovanja v branju in pisanju brajice in desetprstnem tipkanju za slepe pri Zvezi društev slepih in slabovidnih Slovenije od junija leta 1991 pa do junija 2009 sem tudi sam sodeloval na tem tekmovanju in večkrat pobiral prva mesta tako v 1. kot tudi v 3. kategoriji.

Februarja 1994 sem se na enem izmed tečajev ZDSSS seznanil tudi s prilagojeno računalniško opremo za slepe (brajeva vrstica in bralnik zaslonske slike - Jaws), v marcu in aprilu 1995 pa sem opravil tudi tečaj iz računalništva. Sredi leta 1998 mi je tajnik društva predlagal, da bi kot poznavalec brajice vodil tečaj opismenjevanja v brajici kasneje oslepelih članic in članov, kar sem seveda takoj z veseljem sprejel. Ta tečaj sem vodil od sredine leta 1998 pa do leta 2003. V tem času sem uspešno opismenil v brajici približno 20 članic in članov koprskega društva. Vsi moji tečajniki so v Centru slepih in slabovidnih Škofja Loka v tem času opravili tudi obvezen preizkus obvladovanja brajice.

To, da sem uspel kar veliko slepih naučiti pisanja in branja brajice, si štejem v veliko zadovoljstvo. Zato sem mnenja, da brajica kljub uvedbi sodobne računalniške tehnologije nikakor ne bo izgubila na svoji veljavi. Če hočemo uporabljati prilagojeno računalniško opremo (brajeva vrstica), se moramo najprej naučiti klasične brajice. Sam jo, kljub temu da vsakodnevno uporabljam računalnik z brajevo vrstico, tudi drugače še vedno uporabljam.

Proti koncu leta 2003 sem bil tudi eden od pobudnikov ustanovitve pevske skupine na MDSS Koper. Trenutno ta pevska skupina šteje 7 članov (5 članic in 2 člana). Na začetku smo prepevali predvsem slovenske ljudske pesmi, sedaj pa prepevamo slovenske, italijanske in hrvaške popevke. Lotimo pa se tudi kakšne avtorske pesmi svojega pevovodje. Nastopamo predvsem po domovih upokojencev od Kopra pa do Lucije, v Varstveno-delovnem centru Koper in Sonček Koper. V septembru 2004 smo sodelovali na mednarodnem festivalu pevskega ustvarjanja in književnosti slepih in slabovidnih jugovzhodne Evrope, ki je potekal v Bosni in Hercegovini. 15. oktobra 2004, na dan, ko slepi in slabovidni obeležujemo mednarodni dan bele palice, smo sodelovali na otvoritvi na novo pridobljenih prostorov – poslovno-stanovanjski objekt z bivalno skupnostjo slepih in slabovidnih MDSS Koper, junija 2005 pa smo peli tudi na prireditvi ob obeleževanju 85. obletnice Zveze društev slepih in slabovidnih Slovenije, ki je potekala v Ljubljani v parku Zvezda.

Že leta 1997 sem začel aktivneje delovati tudi v organih društva. Od pomladi leta 1997 pa do danes sem član izvršnega odbora društva, od leta 2001 pa do 2005 sem bil član skupščine ZDSSS za koprsko društvo. Od leta 1997 dalje sem tudi podpredsednik MDSS Koper. Tako skušam skupaj s predsednikom in tajnikom koprskega društva motivirati članstvo za udejstvovanje na športnem in kulturnem področju ter za sodelovanje na društvenih tečajih opismenjevanja v brajici, osnovah računalništva, tujih jezikih (italijanščina in angleščina) ter za društveni seminar v mobilnosti in orientaciji.

Na vrh

POPOTNIŠKI UTRINKI: O Ukrajini, Moskvi in še čem

Avtorica: Aleksandra Surla

Urejanje rubrike in lektoriranje: Metka Pavšič

Pošlji komentar

Priznati moram, da me je urednično pismo s prošnjo, naj kaj napišem za tole rubriko, precej začudilo, saj se v resnici nimam za popotnico, ki bi potovala po svetu, obiskovala zgodovinske znamenitosti, muzeje in galerije, ter o njih spretno popisovala prijateljem in bralcem. Po krajšem premisleku sem pomislila, da je ravno to razlog, da moram zares kaj napisati, saj po svetu večinoma potujem sama, na poti pa srečujem ljudi raznovrstnih kovov in navad.

Moja potovanja v večini res niso turistične narave; kot mlajša sem se pogosto udeleževala t. i. mladinskih izmenjav – to so večdnevni dogodki, ki jih organizira Evropska komisija, na njih pa se zbere mladina iz različnih držav ter na izmenjavi, s pomočjo metod neformalnega izobraževanja, obravnava vnaprej določene teme. Na tej izmenjavah sem se kot dekle veliko naučila. Ne le da sem lahko govorila tuj jezik, spoznala sem ljudi svoje starosti, ki so prihajali iz držav Evropske unije in z nekaterimi sem v stikih še danes.

Ena takšnih izmenjav je bilo tri tedne dolgo popotovanje po Ukrajini v daljnem poletju 2010. Ker sem bila edina slovenska udeleženka, sem se v Ljubljani usedla na letalo in se pripeljala v Kijev. Spomnim pa se, da Kijev ni bila moja končna destinacija, pač pa je to bil Lvov – mesto na zahodu Ukrajine. V Kijev sem se pripeljala zato, ker smo se imeli iz Lvova namen z vlakom odpeljati do Odese, potem pa v Kijev, zato je bilo logistično najlažje kupiti povratno letalsko karto za Kijev. Na srečo nisem bila edina tega mnenja, saj se nas je na letališču zbrala gručica deklet iz različnih evropskih držav, ki smo se zbrale, da bi nas ukrajinska vodnica vse skupaj odpeljala na železniško postajo in na nočni vlak do Lvova. Potem pa – presenečenje. Vse zbegane smo ugotovile, da se ona ne bo odpeljala z nami, saj mora počakati še na ostale. Tako smo se punce odpravile na vlak, ki se je kar precej razlikoval od »evropskih« vlakov. Namreč, vzdolž vagona so bili nekakšni pogradki s pripravljeno svežo posteljnino. In to je bilo tudi vse. Mene so ti pogradki spominjali na nekakšne krste ali bolniške postelje, dodati pa moram, da je vlak vedno, ko sem se ponoči prebudila, stal nekje sredi stepe.

Razveseljivo za vse nas je bilo, ko smo se po 10 urah vendarle pripeljale v Lvov, kjer so nas ob polšestih zjutraj pričakali na postaji in nas odpeljali v običajno stanovanje. Z omenjenim »vlakom - krsta« sem se pozneje peljala še dvakrat: najprej 15 ur v Odeso, zatem pa le dobrih 8 ur nazaj do Kijeva. Spomnim se, da so nas hoteli organizatorji namesto v Odeso peljati na Krim, a je bila 20-urna vožnja vendarle prevelik zalogaj, še posebej zato, ker, zaradi nevarnosti okužb, uporaba stranišč na vlaku ni bila priporočljiva. Meni pa je še danes žal, saj bi morala dandanes za potovanje na Krim imeti veljavno rusko vizo.

Tovrstnih prigod je še mnogo mnogo, vendar se moram pomakniti v času naprej. V leto 2014, ko se mi je uresničila srčna želja in sem imela možnost obiskati Moskvo, mesto, ki ga bom ljubila do konca svojega življenja, pa čeprav je tako veliko, da bi vanj lahko spravili več Slovenij in slepim tako zelo neprijazno, da je teh zatorej na cesti zelo zelo malo.

Moskvo sem obiskala skupaj s člani ekipe SO-delujem, saj smo se odzvali vabilu moskovskega Garage muzeja sodobne umetnosti, medve s Katjo Sudec pa sva ostali še nekaj dodatnih dni, saj sva se udeležili mednarodnega foruma. Naključje je nanese, da sem bila jaz edina, ki je bivala v posebnem hotelu, medtem ko so drugi bivali drugje. Vsakdo od nas je imel vsak dan svojega spremljevalca, tako da smo bili slepi na nek način povsem samostojni. Ker pa sem v hotelu bivala sama, spremljevalka pa je običajno prišla šele okoli desete ure dopoldan, sem se morala na nek način nahraniti, saj so bili dnevi dolgi in naporni. Ob tem moram napisati, da je bil hotel, v katerem sem bivala, eden najrazkošnejših v mestu. Tega ne pišem, ker bi se hotela hvaliti, pač pa zato, ker bo tako lažje pojasniti nekaj stvari. Tistega jutra sem se torej prebudila z luknjo v želodcu in z napornim dnevom pred sabo. Vedela sem, da je zajtrk vštet v ceno bivanja, zato sem vzdignila telefonsko slušalko in poklicala v recepcijo. Oglasil se je glas v brezhibni angleščini: »Gospa Surla, kako vam lahko pomagamo?« »Dobro jutro,« sem rekla v ruščini in glas je v ruščini ponovil že povedano. »Potrebujem nekoga, ki bi prišel do moje sobe, me odpeljal v jedilnico, po zajtrku pa nazaj v sobo.« »Seveda, prosim, počakajte trenutek.« Čez tri minute je na moja vrata potrkal tihi mladenič, ki me je pod roko odpeljal v jedilnico. Tam me je »izročil« članu osebja, ki mi je na mizo prinesel vse, kar sem hotela, nato pa je, ko sem pojedla, ponovno poklical mladeniča, ki me je odpeljal nazaj v mojo sobo. Od tistega jutra dalje v Moskvi podnevi nisem bila več lačna.

Hotel, v katerem sem bivala, je bil v samem središču mesta, le pet minut hoda od samega Kremlja in veličastnega Rdečega trga; kmalu se je izkazalo, da je bila moja odločitev, da Atheno, mojo tedanjo psičko vodičko, pustim doma, zelo pametna, saj je bil najbližji park cca 30 minut oddaljen od hotela. Moskva je ogromno mesto, v katerem živi več kot 12 milijonov ljudi, vendar pa se okoli nje razprostirajo gosto naseljena obrobja, v katerih jih živi še vsaj toliko. Prav tako pa je razsežna njihova, svetovno znana podzemna železnica, ki bo na meni za vedno pustila svoj vtis. Moskovska podzemna železnica je sistem z 200 postajami, 12 linijami, s 333 kilometri proge ter s 65 kilometri tekočih stopnic. V času gneče vozijo vlaki na 1-2 minuti, v času manjšega prometa pa na 4-7 minut. Težko bi opisala svojo prvo izkušnjo na tej železnici, saj tega nikakor ne morem primerjati z »majhnimi« železnicami evropskih mest, predvsem zato ne, ker se na postajah tre množica ljudi. Najbolj zanimiv je kontrast, ko skozi težka nihajna vrata iz mrzlega, včasih kar malce opustelega mesta vstopiš v zatohlo, po vlakih dišečo sobano, od koder te pot vodi do neobičajno dolgih tekočih stopnic, po katerih je že sama vožnja nekaj svojevrstnega. Spomnim se, ko sem se celi dve minuti peljala strmo navzdol, da mi je veter mršil lase, iz leve in desne strani pa so se v presledkih približevali in oddaljevali zvoki reklamnih sporočil, ki so skušala pritegniti pozornost potnikov. Ko smo se le pripeljali na cilj, smo se morali hitro odmakniti od stopnic, saj bi nas v nasprotnem primeru množica, ki so jo stopnice nosile za nami, dobesečno povozila. V času gneče je na postajah in v vlakih toliko ljudi, da čutiš njihovo sapo na vratu; vsi skupaj smo se gibali v enakomernem ritmu, kot eno samo, velikansko bitje. Če nam je vlak odpeljal,

se nihče ni niti malo vznemiril, saj je bil naslednji tu že v 90 sekundah. Omeniti moram tudi atmosfero v samem vlaku, saj so ljudje tudi tam sila zorganizirani. Kakopak so vse najave postaj tako vidne kot tudi zvočne, prijazen glas pa vedno skrbno ponovi, da morajo potniki odstopiti prostor starejšim, nosečnicam ter invalidom. Z veseljem lahko napišem, da se je to skoraj vedno tudi zares zgodilo. Menim, da je bila ravno izkušnja moskovske podzemne železnice ta, ki mi je pomagala razumeti, da je Moskva prav zares mesto, ki združuje tako Evropo kot Azijo, kar dokazuje na desetine eksotičnih jezikov, ki sem jih slišala govoriti na postajah.

Moskva in Ukrajina gotovo nista edina kraja, kjer sem pustila košček svoje duše; vsako, čisto vsako potovanje, prav vsako doživetje posebej, ki mi pride na pot, bo v meni do konca življenja pustilo svojevrsten vtis. Vsako potovanje me je nekaj naučilo. Iz vsakega druženja s tujci sem se naučila nekaj, kar mi je kasneje prišlo prav. Gotovo je potovati in biti slep včasih težko in kdaj pa kdaj tudi malo nevarno, a doživljanje mest in drugih kultur brez vida ni nič manj bogato, saj so se mi pogosto ravno zaradi moje drugačnosti ponudile priložnosti, ki jih kot videča verjetno ne bi imela. Neredko me ljudje vprašajo, v kateri državi imajo ljudje najbolj pozitiven odnos do slepih in, po resnici povedano, na to vprašanje ne bom mogla nikoli odgovoriti. Čisto povsod so se ljudje, po tem ko so me spoznali, vedno potrudili, da smo se skupaj dobro počutili. Nekateri so bili povsem brez izkušenj, a zato bolj pristni in pripravljeni na nove izive. Spet drugič, pogosteje v zahodnih državah, pa sem srečala ljudi, ki so imeli na stvari zelo konkretne poglede, a je bilo z njimi težje sodelovati.

Vsekakor upam, da bo moje življenje še naprej polno takšnih in drugačnih potovanj in da bom morda, morda ravno kje v globini kakšne od postaj moskovske podzemne železnice, srečala tudi koga od vas.

[Na vrh](#)

INTEGRACIJA: Življenje s slepo mamo ali življenje z dodano vrednostjo

Avtor: Vesna Bukovec

Lektoriranje: Albert Kolar

Pošlji komentar

Že konec leta 2014 me je strokovna delavka Zveze slepih in slabovidnih Slovenije, Karolina Doltar, povabila na srečanje slepih in slabovidnih staršev, da bi prisotnim predstavila svojo zgodbo. Zgodbo o tem, kako je odraščati s slepim staršem. Z veseljem sem se udeležila srečanja, ki je potekalo v domu oddiha "Mimi Breznik" v Izoli med 11. In 13. Septembrom 2015.

Zanimivo je to, da sama o svojem življenju s slepo mamo nisem nikoli posebej razmišljala. Ko sem se pred seminarjem pripravljala na svoj nastop, sem svoje življenje analizirala po obdobjih. V vsakem so se dogajale lepe in malo manj lepe stvari, prav tako kot v ostalih družinah.

Moja mama se je rodila s prirojenim glavkomom in še z drugimi očesnimi hibami. Celo življenje je slabo videla, vendar je kljub temu obiskovala osnovno šolo v domačem kraju, kasneje gimnazijo na Ptujju in se po končani gimnaziji preselila v Ljubljano, kjer je študirala novinarstvo. Ves ta čas pa se ji je vid neprenehoma slabšal. Oslepela je, ko sem obiskovala 1. razred osnovne šole, se pravi, ko mi je bilo 7 let.

PREDŠOLSKO OBDOBJE

V času vrtca in male šole je mami še videla. Do mojega tretjega leta je še hodila v službo, potem pa se je invalidsko upokojila. Na to obdobje imam ogromno lepih spominov. Spomnim se, da smo po cele dneve preživeli na otroškem igrišču, mami je mene in najbrž še polovico drugih otrok na igrišču naučila voziti kolo. Mami je doma pekla šmorn, palačinke, pico za nas otroke, skupaj smo igrali družabne igre... Z mami sva hodili na morje (najraje v Izolo), na Šmarno goro, na Rožnik, na enodnevne izlete po Sloveniji. Več let je z mano hodila na drsanje v Halo Tivoli in to kar štirikrat na teden. Ob sobotah je bil običaj, da smo šli na jutranje drsanje, vmes skočili na Rožnik in potem še enkrat na drsanje. Tako da, moje otroštvo je bilo res zelo aktivno in mislim, da se ni popolnoma nič razlikovalo od drugih.

OSNOVNA ŠOLA

Dogajanja iz osnovne šole se spomnim zelo bežno. Spomnim se 1. razreda, ko je bila mami v bolnici in sem jaz medtem živela pri mamini prijateljici ter da sem jo obiskovala na stari Očesni kliniki. Med pripravami na seminar sem se z mami malo pogovarjala, kaj in kdaj se je vse to dogajalo. Kajti sama se ne spomnim, kdaj je mami oslepela. V mojem spominu ne obstaja dan, ko bi se moje življenje spremenilo zaradi mamine izgube vida. Niti se ne spomnim obdobja, da bi se stvari kakorkoli spremenile ali da bi se dogajanje v mojem življenju ustavilo. Mami mi je rekla, da je bil njen glavni cilj v tistem obdobju, da bi stvari za mene ostale nespremenjene.

Kako so izgledala prva 4 leta osnovne šole, se res ne spomnim dobro. Vem, da so učiteljice vedele, da moja mami ne vidi in da sem z njo hodila na roditeljske sestanke. Spomnim se, da ko sva skupaj hodili po mestu, da sva se držali za roke in da sva imeli dogovor, da mami stisnem za roko, kadar je pločnik za gor ali dol. Bežno se spominjam učenja na glas, ko sem mami brala in mi je ona pomagala pri učenju. Še vedno mi je ena najbolj prisrčnih izjav, da sem mami po tem, ko je oslepela, večkrat rekla, da bi jaz imela čisto tako mamico kot je ona, samo da bi videla. Tega se sama ne spomnim, mi pa mami to večkrat omeni.

Druga polovica osnovne šole je bila bolj »problematična«. Mislim, da sem se v tem obdobju začela zavedati, da pa je moja mami drugačna, da je drugače kot pri drugih. Ampak danes lahko trdim, da je bila to na dolgi rok dobra izkušnja. V spominu sta mi najbolj ostala dva dogodka. V 6. ali 7. razredu mi je med uro matematike sošolec, ki je sedel za mano, celo uro govoril o moji mami, kako je slepa in zakaj je oslepela (njegovo teorijo seveda) in moj odziv, če danes pomislim, ni bil najbolj moder, ampak tako sem ravnala takrat. Sredi ure sem vstala in se zavrtela za 360 stopinj ter ga med obratom močno udarila. Nato sem se samo usedla nazaj, kot da se ni nič zgodilo. Ne spomnim pa se odziva učiteljice.

Drugi dogodek je povezan s fantom, ki je hodil v sosednji razred in mi je pred šolo večkrat rekel, v smislu »kaj pa ti veš, ko je tvoja mami slepa«. Za te dogodke sem doma povedala in mami mi je vedno rekla, da naj se ne kregam, temveč samo odgovorim »moja mami je bolna na očeh, tvoja pa nad očmi«. In mislim, da se je ta zgodba z njim kmalu zaključila. S strani učiteljev nisem nikoli doživela kake negativne izkušnje; je pa res, da so naju vsi poznali. Pa ne samo na šoli, tudi v vseh trgovinah in drugih ustanovah, kamor sva skupaj zahajali. Verjetno v sami šoli ni bilo posebnih problemov tudi zato, ker nisem imela učnih težav.

Proti koncu osnovne šole, ko smo s prijatelji popoldne že hodili v mesto, sem vedno govorila, da najbolje poznam mesto; saj je bila vedno mami tista, ki mi je povedala, kako se kam pride. Tukaj je bila sreča v nesreči, da je prej videla in je mesto poznala ter naju ona usmerjala. V tem obdobju sem bila v neki prednosti, da sem veliko stvari poznala in vedela, ki jih moji sovrstniki niso, saj sem se ob tem, ko sem mami pomagala, tudi sama veliko naučila.

Najina posebnost je bila morda tudi v tem, da nisva imeli avta, da sva hodili peš ali pa uporabljali javni prevoz. Včasih me je kdo od vrstnikov vprašal, kako greva pa midve kam. Spomnim pa se, kako mi je bilo velikokrat nerodno, ker so naju ljudje tako očitno gledali, ko sva hodili po mestu ali šli na avtobus. Predvsem starejši ljudje. Včasih mi je bilo hudo, kasneje pa se komu poslala tak pogled, da je njemu postalo nerodno.

Predvsem se dobro spomnim, da sva se z mami veliko pogovarjali, da sem ji lahko povedala vse in da je vedno našla neko rešitev. Vedno je bila tudi polna idej, da mi ni bilo dolgčas. Poletja v Izoli pa so bila tako ali tako najbolj težko pričakovano obdobje leta.

Prednost tega, da je bila mami doma, je bila tudi v tem, da sem imela vsak dan po šoli kuhano kosilo, slabost pa, da nisem znala kuhati. Mami sem vedno rekla, da je ona kriva, da me kuhinja ne zanima, saj je bilo vedno za vse že poskrbljeno.

Je pa res, da je mami bila vsako leto bolj samostojna. Spomnim se, ko se je učila hoditi z belo palico in šla sama v trgovino in na sprehod. Ko sva se v 8. razredu preselili, pa so šle stvari samo še na bolje.

SREDNJA ŠOLA

Na gimnazijo imam res lepe spomine. Sošolci in sošolke so s časoma izvedeli, da moja mami ne vidi, ampak vsak, ki je prišel k meni na obisk, je rekel, »pa tvoja mami res nič ne vidi?«, saj je mami vse delala tako kot druge mame; kuhala, pospravljala itd.

Enkrat je k meni prišla sošolka in mami je v dnevni sobi šivala in bila je prižgana luč. Ko sva odhajali v mesto, sem, kot ponavadi, ugasnila luč in zaklenila vrata. Sošolka je bila seveda presenečena in mi je ves čas očitala, zakaj sem ugasnila luč, če pa je mami šivala.

V tem obdobju mi ni bilo več tako neprijetno govoriti o mamini slepoti. V srednji šoli, kot tudi v novem naselju, kamor sva se z mami preselili, sem dobila mnogo novih prijateljev. S svojo samozavestjo, ki sem jo pridobila med odraščanjem, sem postala drugačna, boljša oseba. Mislim pa, da je tudi mami v tem času ogromno pridobila na svoji samozavesti. Vsako leto je bila bolj aktivna in posledica je bila vidna tako pri njej kot pri meni. Mami je sama hodila po naselju, sama je šla v trgovino, v mesto ... Postajala je še bolj super mami.

Tudi v času gimnazije mi je pomagala pri učenju, na nama prilagojen način. Sodelovanje z učitelji se je poenostavilo, saj je lahko veliko stvari uredila kar po telefonu. Vse je postajalo lažje. Na dan maturantskega plesa sem se prvič zamislila, kako bi bilo lepo, če bi me mami videla.

PO SREDNJI ŠOLI

Po srednji šoli sem se vpisala na študij zdravstvene nege. Tempo na faksu je bil kar naporen, saj sem imela dopoldne prakso v bolnici, popoldne pa predavanja, tako da sem čez teden hodila domov samo spat. Vse stvari so bile tedaj že tako enostavne, nekako sva imeli način, s katerim sva skupaj premagovali vse ovire. Na fakulteti je vse veliko bolj brezosebno, tako da v tem obdobju ni bilo večjih težav. Je pa novo prelomnico pomenila moja želja, da za nekaj časa odidem v tujino. Zaradi te odločitve se je mami začela učiti uporabljati računalnik, saj je bil to najbolj ugoden način, da sva bili lahko v stalnem stiku. Mami je tako postala tudi računalniško pismena in spet je bilo vse samo še lažje. Po vrnitvi iz tujine je bilo drugič, ko sem si želela, da bi mami lahko videla vse fotografije, ki sem jih naredila na izmenjavi.

Po vrnitvi sem začela delati kot študentka na Onkološkem inštitutu in ob tem pisala diplomsko nalogo. Po diplomu sem takoj dobila službo na istem oddelku. Mami vedno

pravi, da ji je moja diploma pomenila ogromno, toda zaposlitev pa ji je pomenila zmago, da me je uspešno pripeljala do kruha.

Pred tremi leti sem se odselila na svoje in sedaj lahko hodiva z mami ena k drugi na obisk.

Vedno rečem, da sem se rodila pod srečno zvezdo in sedaj se več ne sprašujem zakaj in kako, ampak sem na svojo mami neizmerno ponosna. Ne samo, da je moja mami drugačna; ona je najboljša...

Med predstavitvijo moje zgodbe na srečanju slepih in slabovidnih staršev v Izoli so se starši večkrat od srca nasmejali, pritekla pa je tudi kakšna solza. Vesela sem bila, da so imeli ogromno vprašanj. Ko me je eden od njih vprašal, kakšen je moj nasvet, sem izstrelila: "Ne komplicirajte!" Kajti večina težav je le v glavah, težave so v vsaki družini, pa naj bo v njej prisoten hendikep, ali pa ne. Alkohol ali psihične težave pomenijo resen problem, prizadetost enega od čutil pa se lahko še vedno nadomesti z drugimi štirimi!

[Na vrh](#)

NOVOSTI IZ INVALIDSKEGA VARSTVA: Novela Zakona o preprečevanju nasilja v družini

Avtor in sodelavec: Brane But

Lektoriranje: avtor

Pošlji komentar

Konec julija 2016 je Vlada RS določila besedilo Predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o preprečevanju nasilja v družini in ga poslala v obravnavo Državnemu zboru RS po rednem postopku.

Spomnimo, da Zakon o preprečevanju nasilja v družini namenja posebno varstvo in skrb naslednjim družinskim članom:

- mladoletnim družinskim članom (otrokom),
- starejšim osebam,
- invalidom,
- osebam, ki zaradi osebnih okoliščin niso sposobne skrbeti zase.

Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o preprečevanju nasilja v družini natančneje opredeljuje nasilje v družini in posodablja definicijo družinskih članov, izboljšuje koordinacijo in komunikacijo med vsemi pristojnimi institucijami in organi ter izboljšuje postopke za obravnavo nasilja v družini. Ureja tiste določbe, ki so se do sedaj v praksi izkazale kot premalo učinkovite.

Nasilje v družini je splošni družbeni problem, saj posega v temeljne človekove pravice in predstavlja grobo zlorabo moči ene osebe nad drugo. V primerjavi z nekaterimi drugimi evropskimi državami je ozaveščenost strokovne in laične javnosti do te oblike nasilja v Sloveniji še vedno na nizki ravni. V zadnjem desetletju so sicer bili narejeni veliki koraki na področju obravnavanja in preprečevanja nasilja v družini, zlasti s sprejemom Zakona o preprečevanju nasilja v družini leta 2008.

V letu 2015 je bila oblikovana široka medresorska delovna skupina, ki je vključevala tako predstavnike resorjev za obravnavo nasilja v družini, kot tudi predstavnike izvajalcev, sodišč in nevladnih organizacij. Namen delovne skupine je bil, da preuči izkušnje z izvajanjem zakona in pripravi predlog novele, s katero bi veljavni zakon nadgradili in izboljšali delovanje državnih institucij pri obravnavanju nasilja v družini in zaščiti žrtev.

Ključni cilj predloga zakona je dopolnitev in natančnejša ureditev tistih določb, ki so se do sedaj v praksi izkazale kot problematične in premalo učinkovite. Predlog zakona med drugim prinaša razširitev opredelitve družinskih članov. V praksi se je zaznalo več primerov, ko je do nasilja prihajalo med osebami, ki so bile v določenem partnerskem ali intimnem razmerju, pa jih ni bilo mogoče uvrstiti v nobeno izmed kategorij družinskih članov po obstoječem zakonu.

Širi se tudi opredelitev nasilja v družini, saj se za nasilje šteje že grožnja z nasiljem. Za fizično nasilje se po predlogu šteje tudi prisiljevanje v delo, za spolno nasilje pa objavljane spolnih vsebin o žrtvi. Dodaja se povsem nova oblika družinskega nasilja zalezovanje. Novela prinaša eksplicitno prepoved nasilja v družini in prepoved telesnega kaznovanja otrok, kar je ena izmed neizpolnjenih zavez Slovenije, na katero nas je že večkrat opozoril Svet Evrope.

Natančneje se določajo tudi možnosti ukrepanja pristojnih organov, to je policije in sodišč. Sodišča bodo imela na voljo več možnih ukrepov za zaščito žrtev, zlasti takšnih za zaščito otrok. Med organe in organizacije, ki so dolžne podati prijavo o nasilju, pa se vključuje tudi druge izvajalce storitev na področju socialnega varstva, zdravstva, vzgoje in izobraževanja, ki se jim določa vloga in naloge pri obravnavi nasilja v družini.

Vir: www.mddsz.gov.si

[Na vrh](#)

DOBRO JE VEDETI: O meritvah dioptrije: Kaj je dobro vedeti kot preiskovanec ali pacient

Avtor in sodelavec: Matjaž Mihelčič, M.Sc., optometrist

Lektoriranje: Albert Kolar

Pošlji komentar

Vsi uporabniki očal se prej ali slej znajdemo pred odločitvijo za nov pripomoček za vid. Stara očala so ali izrabljena, stekla so spraskana, ali pa smo »prerasli« dioptrijo v njih. Lahko tudi, da se nam je zahotelo drugačnega okvirja, kar danes tudi ni preveč pregrešna misel – če le osebni proračun to prenese. Ob nakupu novih očal pa se srečamo z nekaj postavkami, na katere je dobro biti pripravljen.

Prvi korak je vedno pregled vida, na katerem bomo sploh dobili aktualne vrednosti svoje napake vida. Pregled je pomemben tudi zato, da se ugotovi, če za morebitno poslabšanje vida ni kriva refrakcijska napaka (ne pravovidnost), temveč gre za kakšno drugo spremembo pri očeh. Osebam z okvaro vida tega gotovo ni potrebno posebej razlagati, saj pri slabovidnosti glavni razlog za slabšo ločljivost očesa ni dioptrija. A je poleg osnovne očesne bolezni lahko prisotna tudi nepravovidnost in prav je, da je ta primerno korigirana – z očali ali, kot smo videli v prejšnji številki revije, včasih tudi s kontaktnimi lečami.

Kaj vpliva na meritve dioptrije?

Za točne meritve vida je pomembno, da smo na pregledu spočiti, zbrani in da že na samem začetku povemo, kakšne težave z vidom smo izkusili – kako dolgo trajajo, kaj jih izzove, če so bolj izražene, ko smo utrujeni; se pojavljajo na enem očesu ali obeh in podobno. Pomemben podatek je tudi, če imamo težave pri gledanju na daleč, na blizu, ali na vse razdalje. Posebno pri težavah bližinskega vida oz. pri branju je dobro vedeti, ali se nam črke meglijo, podvajajo, ali izgubljajo. Prav tako je potrebno že na začetku pregleda povedati, če imamo kakšno sistemsko bolezen. Na meritve zelo vpliva na primer sladkorna bolezen. Povišan krvni sladkor (KS) namreč poveča koncentracijo sorbitola v očesni leči, ta pa s tem postane optično gostejša in močnejše lomi svetlobo. Povišan KS torej načeloma spremeni dioptrijo proti kratkovidnosti (minusu). Nenaden skok sladkorja se pri dioptriji pozna že v eni uri, sprememba pa lahko znaša tudi več kot dve dioptriji. Obratne spremembe zaznamo ob padanju KS, še posebno pa ob začetku zdravljenja diabetesa, zlasti, če je padec sladkorja bolj strm – tu se vrednosti v nekaj dneh obrnejo proti daljnovidnosti (v plus), lahko tudi za tri dioptrije ali več, ter se počasi, v nekaj tednih, vrnejo na prejšnje stanje.

Na splošno daljšanje optične osi pomeni višanje kratkovidnosti, krajšanje osi pa višanje daljnovidnosti. Če optični mediji (roženica, očesna leča) postajajo gostejši ali močnejše ukrivljeni, se dioptrija spreminja proti minusu. Vse te spremembe niso vedno patološke. Če so stabilne, jih jemljemo kot trajne ter predpišemo nova očala. Dobro pa je vedeti, da je poleg sladkorne bolezni še nekaj drugih stanj, ki vplivajo na

dioptrijske vrednosti – in hkrati poslabšajo dosegljivo ostrino vida. Tako med prehodne spremembe spada začasna kratkovidnost zaradi krča akomodacije (med bolezenskimi razlogi za to so vnetja sprednjega segmenta očesa, lahko tudi prikrita), na zadnjem segmentu pa je razlog za spremembe dioptrije najpogosteje dvig ali zadebelitev mrežnice, ki refrakcijo očesa spremeni v plus. Slednje se najpogosteje dogaja prav diabetikom z edemom v makuli (rumeni pegi), ter pri drugih boleznih mrežnice – degeneraciji rumene pege, po zapori mrežnične vene, pa tudi kot komplikacija po operaciji sive mreže in pri uporabi nekaterih zdravil. Da gre pri tem za resna stanja, ki lahko pustijo trajno poslabšan vid, najbrž ni treba posebej poudarjati. Ob tem se praviloma znatno poslabša dosegljiva ostrina vida.

Zato je, kot rečeno, pomembno, da na pregled, pri katerem želimo tudi nov predpis očal, pridemo s primernim stanjem oči. Pri slabovidnosti seveda ne moremo čakati na brežhibno stanje, a je vseeno pomembno, da je zdravstveno stanje kolikor toliko stabilno, sicer bodo meritve netočne in bodo očala neprimerna; zaradi napačno predpisanih očal pa bodo lasje siveli tudi okulistu, optometristu in optiku.

Postopki meritve dioptrije

Ko smo torej pri sistemskem in očesnem zdravju naredili kljukico, ali pa jo je v primeru očesne bolezni za nas naredil oftalmolog, se odpravimo na predpis pripomočka za vid. Pri slabovidnosti to pogosto pomeni tudi določanje in preizkušanje povečal in lup, s katerimi skušamo olajšati določena opravila. A še vedno velja: če je mogoče vid izboljšati z očali, so ta prva izbira.

Pri merjenju dioptrije pri optometristu ali oftalmologu ne boste vedno razumeli ozadja vseh vprašanj, a je treba pač imeti zaupanje. Ko ta menja stekla v poskusnih očalih, ne sprašuje na enak način, kadar stekla spreminja proti plusu, kot takrat, ko jih spreminja proti minusu. Včasih tudi vpraša, če je z določenim steklom vid slabši, in to celo večkrat zapored. Še manj pacient razume, ko se meri astigmatizem (»cilindre«). Tu se praviloma uporablja eno od metod, pri katerih se primerjajo vidni vtisi »boljše« in »slabše« kombinacije, ali pa se na posebnih znakih na tabli določa smeri in jakosti posameznih očesnih meridijanov. Imeti cilindre pomeni namreč zgolj to, da dioptrija posameznega očesa ni simetrična, temveč je v eni smeri manjša, v drugi (praviloma pravokotni na prvo), pa večja. Razlika med obema je tako vrednost astigmatizma. Krivec za cilindre oz. astigmatizem je najpogosteje neenakomerna ukrivljenost roženice.

Pri natančnem določanju dioptrije se uporabljajo rdeče-zeleni testi, ki izkoriščajo kromatično aberacijo očesa. Oko ima pri vsaki valovni dolžini svetlobe namreč drugačno dioptrijo. Ta, ki jo želimo določiti za očala, naj bi se nanašala na povprečni vrh občutljivosti očesa, prilagojenega na dnevno svetlobo, to je na pribl. 555 nm. Če je svetloba krajše valovne dolžine (proti vijolični), je oko relativno kratkovidno, če pa je daljše (proti rdeči), pa daljnovidno. Ko torej opazujemo črne znake na rdeči in zeleni podlagi, in vidimo, na primer, bolj jasno na rdeči, to pomeni, da je oko kratkovidno, saj nam v tem primeru rdeča podlaga, ki nas naredi relativno daljnovidne, zmanjša kratkovidnost, zelena pa jo še poveča.

V pomoč pri postavljanju ravnotežja v korekciji med obema očesoma so testi, ki delijo sliko na desno in levo oko s polarizacijo, ali pa se sliko razdeli s pomočjo prizem. Podobne teste se uporablja tudi pri testiranju odklona oči – pri prikitem in manifestnem škiljenju.

V kakšnih pogojih se izvaja pregled

Meritve vida za predpis očal delamo pri dnevni svetlobi oz. razsvetljavi. Izjemoma testiramo vid tudi v mraku, saj je lahko dioptrija takrat bolj proti minusu (višji minus ali nižji plus), kar je na primer pomembno za profesionalne voznike. Obstajajo pa tudi osebe s keratoconusom, ki imajo dovolj dober vid, da lahko namesto kontaktnih leč uporabljajo očala. Ti imajo neregularni astigmatizem (neenakomerno ukrivljene roženice), s tem pa je vrednost cilindrov, merjena pri mali zenici (na svetlobi) in večji zenici (v mraku), lahko različna. Če se to na pregledu ugotovi, je včasih potreben kompromis pri predpisu očal.

Znaki, s katerimi se ugotavlja ostrino vida, so črke, številke, Snellenovi znaki »E« in pa Landoltov kolobar »C«, v pojemajočih velikostih. Slednja dva znaka sta točno normirana, kriterij prepoznavanja je ugotoviti, v katero smer je znak obrnjen. Pri črkah in številkah, ki so po velikosti zasnovane na Landoltovem kolobarju, pa je mogoče, da bo neka oseba prej uganila črko, kljub relativno slabemu vidu, druga oseba pa si ne bo upala povedati, katero črko vidi, dokler ne bo povsem prepričana, s tem pa je ocena ostrine nekoliko nezanesljiva. Razen teh klasičnih znakov je v rabi (še zlasti pri slabovidnosti) tudi preverjanje vida pri zmanjšanem kontrastu (razmerje svetilnosti med črko in podlago je npr. 10 %), ali pa hkratio merjenje ločljivosti in kontrastnega vida z različno gosto zloženimi črticami, ki se spreminjajo tudi v kontrastu. Rezultat takšnega testa ni številka, temveč krivulja občutljivosti očesa pri upoštevanih obeh funkcijah. Takšni postopki služijo bolj natančni opredelitvi sprememb funkcije centralnega vida in praksi niso prav pogosti.

Standardna razdalja merjenja dioptrije za daljavo je 5 do 6 metrov; tako izmerjene vrednosti so primerne tudi za gledanje na vse večje razdalje. Razdalja merjenja se pri slabovidnosti lahko skrajša, ob tem pa je treba upoštevati, da namerjena dioptrija ni optimalna za večje razdalje, a je ni težko nazaj računsko korigirati.

Meritve vida na blizu

Pri merjenju bližinskega vida gre za določanje, kakšna je najboljša dioptrija za želeno razdaljo branja. Pri mladih se ta večinoma ne razlikuje od dioptrije za daleč, razen če morajo zaradi večje izgube vida brati zelo blizu. Pri starejših od pribl. 45 let pa je vselej potrebna drugačna dioptrija za blizu, saj zmanjšana elastičnost očesne leče ne omogoča več fokusiranja na krajše razdalje. Stanje imenujemo starostna daljnovidnost ali presbiopija. Pri slabovidnosti se ta zaradi potrebne krajše delovne razdalje izrazi nekoliko prej. Pri tem pomagamo z dodatno plus dioptrijo, in sicer glede na preostalo zmožnost akomodacije (prilagajanja) očesne leče in glede na želeno razdaljo branja.

Pri slabovidnosti je razdalja določena tudi z dosegljivo ostrino vida: če je ta nižja, bo treba brati na krajši razdalji, s tem pa bo bližinski dodatek dioptrije večji. Slabost večjih dodatkov (imenujemo jih tudi »adicije«) je ta, da se z njihovim višanjem oža polje ostrega vida po globini – torej to, kako blizu in kako daleč lahko držimo tekst. Največjo razdaljo, na kateri bo tisk še jasen, dobimo iz obratne vrednosti adicije – če je ta recimo 2,5 D, potem je največja razdalja branja enaka $1 / 2,5 = 0,4$ m. Pri slabovidnosti pogosto napišemo adicije okrog 5 D, kar pomeni, da bodo očala uporabna na razdalji $1 / 5 = 0,2$ m (= 20 cm) in nekoliko bliže. S tem bodo črke dvakrat večje, kot če bi jih gledali na razdalji 40 cm. Pri večjih adicijah od 5 D zaradi kratke razdalje postane problematična koordinacija oči, zato se v takšnem primeru napiše samo steklo za boljše oko, drugo pa se pokrije z matiranim steklom. Na ta način rešujemo težave z branjem do ostrine vida boljše od $V = 0,2$. Če tudi to ne prinese primerne učinka, so potrebna drugačna povečala, ki pa bi jih opisali enkrat posebej.

[Na vrh](#)

PAMETNI TELEFONI: Uporabne aplikacije za slepe

Avtor in sodelavec: Safet Baltič

Lektoriranje: Albert Kolar

Pošlji komentar

KNFB Reader (KNFB bralec)

KNFB reader je takoimenovana OCR aplikacija za IOS naprave. Aplikacija nam torej omogoča preslikavo tiskanih dokumentov na našo napravo in nato še spremembo slikovne datoteke v tekstovno obliko. Tiskane dokumente lahko preslikamo na napravo na dva načina, in sicer neposredno iz aplikacije ali pa iz aplikacije kamera.

Ko odpremo aplikacijo, se nam na zaslonu prikažejo naslednji predmeti:

1. File Explorer (raziskovalec datotek) tukaj imamo shranjene tekstovne datoteke,
2. Settings (nastavitve),
3. Camera Flash (bliskavica) tukaj lahko vklopite ali pa izklopite bliskavico,
4. Tilt Guidance (vodič pri napaki) tukaj lahko vklopite ali pa izklopite možnost zaznave dokumenta, če imate pri slikanju tiskanega dokumenta telefon postavljen postrani,
5. Take Picture (slikajte) s tem gumbom slikate tiskani dokument,
6. Field of View Report (poročilo o postavitvi tiskanega dokumenta) s tem gumbom vam naprava pove, kako je postavljen dokument,
7. Add Picture from Library (dodaj sliko iz knjižnice) tukaj lahko dodajate slike iz aplikacije photos (slike) in jih spremenite v tekstovno obliko,
8. Batch Mode is off (paketna obdelava dokumentov je izključena) tukaj lahko spremenite z dvoklikom v process multipage documents (procesiraj večstransko preslikavo dokumenta),
9. OCR Language (OCR jezik) tukaj izberete jezik prepoznave dokumenta,
10. Document Type (vrsta dokumenta) tukaj izbirate med enostranskim ali večstranskim dokumentom,
11. Select Profile (izberite profil) tukaj izbirate med možnostmi ročnega ali avtomatskega načina slikanja.

Da bi vam aplikacija med preslikavo iz tiskanega dokumenta v tekstovno obliko zaznala šumnike, morate v nastavitvah nastaviti jezik prepoznave. To storite tako, da v nastavitvah dvakrat kliknete jezik prepoznave in tukaj poleg že označenih jezikov označite češki in ruski jezik. Nato v nastavitvah nastavite še jezik branja v češki govor, da bo slovenski tekst pri branju razumljiv. Aplikacija je zelo uporabna pri vsakodnevnih opravilih, ker je njen spekter delovanja zelo širok, tako v restavracijah za branje jedilnih listov, v trgovinah za branje napisov in nenazadnje pri domačih

opravilih. Aplikacija je plačljiva, njena cena znaša visokih 99,99 € in jo dobite v APP store.

Aipoly vision (Aipoly vid)

Aplikacija Aipoly vision se uporablja za prepoznavo predmetov v naši bližini. Aplikacija deluje s pomočjo kamere na naši napravi in nam govorno poimenuje predmete v realnem času. Za svoje delovanje ne uporablja prenosa podatkov, temveč uporablja notranjo bazo podatkov. Pri uporabi se nam telefon segreva, vendar je to popolnoma običajen pojav, ker med delovanjem deluje procesor na maksimumu. Ko odpremo aplikacijo se nam na zaslonu prikažejo predmeti po naslednjem vrstnem redu:

1. Aipoly is off (Aipoly je izključen); ko dvakrat tapnemo ta gumb, prične s prepoznavo predmetov,
2. Teach Aipoly (nauči Aipoly)

Na spodnjem delu zaslona nad gumbom home (domov) se nahajajo takoimenovani zavihki, in sicer od leve proti desni strani zaslona:

1. Objects (objekti); če označimo ta tabulator, nam aplikacija v realnem času prepozna predmete v naši bližini,
2. Color (barva) če označimo ta zavihek, nam aplikacija v realnem času zaznava barve,
3. Settings (nastavitve); tukaj nastavljate možnosti, kot so govor, hitrost govora, itd...,
4. Info (informacije); če označimo ta zavihek, se nam prikažejo na zaslonu podatki in navodila glede aplikacije.

Kot je razvidno iz možnosti, lahko aplikacijo tudi sami naučimo, kaj vidi. To storimo tako, da ko zazna predmet, poleg besede dvakrat tapnemo možnost Teach Aipoly in v polje vpišemo ime predmeta v angleškem jeziku.

Aplikacija je brezplačna in jo dobite v APP store.

RTV 4D

RTV 4D je aplikacija, ki jo je izdala RTV Slovenija. Z RTV 4D imamo na enem mestu vse televizijske in radijske programe RTV Slovenije. Poleg tega pa nam omogoča branje novic, objavljenih na multimedijem centru, ter ogled oddaj iz arhiva. Aplikacija za delovanje uporablja prenos podatkov, zato vam pred uporabo svetujem, da pri vašem mobilnem operaterju preverite, če imate zakupljen prenos podatkov. Ko odprete aplikacijo, se vam na zaslonu prikažejo predmeti odvisno od tega, kateri zavihek imate označen. Torej kot že znano iz ostalih aplikacij, se tudi pri RTV 4D

zavihki nahajajo na dnu zaslona nad gumbom home (domov). Vrstni red zavihkov od leve proti desni pa je naslednji:

1. Novice
2. TV v živo
3. RA v živo
4. Arhiv

Če označimo Novice, se nam na zaslonu prikažejo današnje novice in tudi možnost vremenske prognoze v besedi in tudi možnost ogleda vremenske prognoze v video obliki. Pod TV v živo se nam na zaslonu prikažejo TV programi po vrstnem redu z naslovom oddaje na sporedu ter poleg vsakega TV programa gumb Play, ki ga dvakrat na hitro tapnemo, da se začne predvajanje. RA v živo deluje na enak način kot TV v živo, z razliko, da se vam na zaslonu prikažejo radijske postaje RTV Slovenije. Pod zavihkom Arhiv pa se nahajajo takoimenovani podcasti RTV Slovenije, ki si jih lahko ogledate, kadar želite.

Če ste eni izmed tistih, ki si želijo biti obveščeni in si želite v prostem času ogledati oddaje RTV Slovenija v živo ali pa oddaje iz arhiva, vam jo zelo priporočam. Aplikacija je brezplačna in jo dobite na APP store.

24 ur

24 ur je še ena aplikacija za prebiranje dnevnih novic iz Slovenije in sveta. Ko odprete aplikacijo, vam vnaprej prikaže vašo približno lokacijo ter temperaturo na vaši lokaciji. Za tem pa se nahajajo novice po vrsti glede na čas objave.

Aplikacija je zelo uporabna, če želite biti obveščeni o dogajanju doma in po svetu. Je brezplačna in jo dobite na APP store.

[Na vrh](#)

NAMIGI IN NASVETI: Izklop zahtevanega vpisa gesla ob zagonu OS Windows 8. Kako podaljšati avtonomijo pametnega mobilnega telefona

Avtor in sodelavec: Brane But

Lektoriranje: avtor

Pošlji komentar

101. Izklop zahtevanega vpisa gesla ob zagonu OS Windows 8

Uporabniki operacijskega sistema Windows 8 se ob njegovem zagonu srečujemo z zaslonsko sliko, ki od nas zahteva, da vnesemo geslo od svojega Microsoftovega računa, če smo ga seveda odprli in ga uporabljamo. Vnašanja tega gesla se lahko na relativno enostaven način tudi znebimo.

Do izklopa gesla pridemo v štirih korakih:

- Najprej moramo pritisniti kombinacijo tipk "Win + X". V levem spodnjem kotu se nam nato pojavi spisek različnih možnosti. Tukaj izberimo možnost "Command Prompt (Admin)" oz. "Ukazni poziv (Skrbnik)".
- Nato se nam odpre okno, v katerega moramo vtipkati "control userpasswords2" in pritisniti tipko "Enter".
- Za tem se nam pojavi novo okno, v katerem moramo odznačiti možnost "Users must enter a user name and password to use this computer.". Nato je treba pritisniti na gumb "OK".
- Prikaže se nam še eno okno, v katerega moramo vpisati geslo od svojega Microsoftovega računa. Vpis gesla nato potrdimo z gumbom "OK".

Trik je s tem končan. Ob ponovnem zagonu nam tako ni več treba vpisovati gesla. Če ga želimo kasneje ponovno vklopiti, to storimo tako, da v tretji alineji omenjeno možnost ponovno označimo.

Priporoča se, da odstranitve gesla ne uporabljamo v primeru, če uporabljamo prenosni računalnik, ki ga nosimo naokoli, ali pa uporabljamo osebni računalnik, do katerega dostop ima še kakšna druga oseba. Premislimo torej, ali je bolje, da gesla ne izklapljammo ali pa da ga pustimo vklopljenega.

102. Nekaj koristnih nasvetov, kako podaljšati avtonomijo pametnega mobilnega telefona

Eden izmed največjih težav uporabnikov pametnih mobilnih telefonov je nedvomno kratka avtonomija delovanja. Včasih jih je treba ob veliki uporabi polniti celo dvakrat

na dan (neprestano deskanje po svetovnem spletu, gledanje videoposnetkov, predvajanje glasbe ipd.). Če pa bomo upoštevali nekaj preprostih nasvetov, kako omejiti porabo baterije, smo lahko prepričani, da bomo brez težav telefon uporabljali cel dan brez polnjenja.

1. Zmanjšanje svetlosti zaslona

Za uporabo telefona ni nujno povečati svetilnosti zaslona do maksimuma. To še posebno drži v primeru, ko je baterija skoraj prazna.

2. Izključitev samodejnega osveževanja aplikacij

Aplikacije, ki se samodejno »osvežujejo«, nedvomno vplivajo na krajšo avtonomijo delovanja pametnega mobilnega telefona. Z ustrežno nastavitvijo lahko povsem izklopimo to možnost ali jo pustimo vključeno le za določene aplikacije, kot je na primer elektronski poštni predal.

3. Prilagoditev nastavitvev

Če je baterija pametnega mobilnega telefona skoraj prazna, izključite določene funkcije, ki jih ne potrebujete in zmanjšujejo avtonomijo delovanja mobilne naprave (npr. brezžični povezavi Wi-Fi in Bluetooth, digitalna asistentka Siri pri iPhoneu ipd.).

4. Prilagoditev lokacijske storitve

Številne aplikacije zahtevajo dostop do lokacijske storitve GPS, kar nedvomno slabo vpliva na avtonomijo delovanja mobilnega telefona. Možnost lokacije je mogoče povsem izključiti ali pa jo omogočiti izključno za določene mobilne aplikacije.

5. Uporaba zaščitnega etuija z vgrajeno baterijo

Pri pametnem mobilnem telefonu iPhone si lahko omislimo nakup zaščitnega etuija z vgrajeno baterijo. Ta baterija lahko podaljša avtonomijo iPhonea tudi za več kot polovico, hkrati pa je zelo praktična, saj jo lahko polnimo tako z običajnim kablom kot tudi brezžično.

6. Spremljajte porabo energije s strani aplikacij

Na svojem pametnem mobilnem telefonu redno spremljajte, katere aplikacije porabijo največ baterije oziroma največ pripomorejo h krajši avtonomiji delovanja. Porabo baterije s strani mobilnih aplikacij lahko pri iPhoneu spremljate pod nastavitvami »Settings«, »General«, »Usage« in »Battery Usage«. Tu lahko preverite, katere aplikacije so porabile največ baterije v zadnjih 24 urah in v prejšnjem tednu. Če katere izmed teh mobilnih aplikacij ne uporabljate, jo kar odstranite.

[Na vrh](#)

OGLASNA DESKA: Uporabniki psov vodičev smo obiskali Ljubljanski potniški promet

Avtor: Sabina Dermota

Lektoriranje: Albert Kolar

Pošlji komentar

Potovanje z javnimi prevoznimi sredstvi je za pse vodiče rutina. Spremljajo nas na avtobusih, vlakih, na letalih. Kolega je šel s svojo psičko vodičko celo na križarjenje. Spremljajoči dejavniki, kot so: tresenje, ropotanje, škripanje, odpiranje in zapiranje vrat, hitro speljevanje in sunkovito zaviranje, pihanje mrzlega zraka klimatskih naprav poleti in vročega zraka pozimi. Gneča ljudi, od katerih bi nekateri pse izselili na Luno, drugi pa bi sedli k njim na tla in jih božali. Vse to je lahko za pse zelo moteče, a ne za pse vodiče. Slednji so tako potrpežljivi, vdani in tako izšolani, da jih nič od tega ne vrže s tira. Vožnja z mestnim avtobusom, na primer, zna biti bolj stresna za nas – slepe, kakor za pse vodiče. Priti na pravi avtobus, najti validator (registrator za plačilo z elektronsko kartico), poiskati primerno držalo, kjer se lahko primeš, poiskati najprimernejše mesto za psa, da je najbolj umaknjen in ne ovira drugih potnikov, poiskati gumb za izstop. To in še marsikaj bi se našlo, kar popestri vožnjo z mestnim avtobusom slepim uporabnikom ljubljanskega potniškega prometa. Zato smo se odločili, da v okviru ZDSSS organiziramo obisk na LPP.

LPP je invalidom zelo prijazno podjetje in je vedno pripravljeno na sodelovanje. Veseli so bili našega predloga za tovrstno sodelovanje. Naš cilj je bil v miru potipati in spoznati razporeditev predmetov na avtobusih in si tako v vsakdanjem življenju olajšati gibanje po njihovi notranjosti. Gospod Gregor Cunder, med drugim zadolžen za problematiko invalidov, nas je popeljal po vseh različnih tipih mestnih avtobusov in tudi po enem primestnem. Poudaril je, da se zelo trudijo ustreči celotni populaciji, ki se vozi z njihovimi avtobusi, zlasti še invalidom. Skupaj z mestno občino Ljubljana nudijo brezplačne vožnje vsem invalidom in njihovim spremljevalcem.

In kako smo se imeli na obisku?

LPP razpolaga s približno 220 vozil. Od minibusov, ki vozijo na progah: 15, 21 in 24, do najmodernejših udobnih klimatiziranih avtobusov. Konec meseca maja so odstranili iz prometa še zadnje dvignjene avtobuse s stopnicami in drogovi po sredini vrat. To je za nas zelo pomemben podatek. Prav tako so vsi avtobusi, razen šestih minibusov, opremljeni s sodobnimi napovedniki postaj, ki so vezani na GPS sistem. To je za nas slepe zelo pomembna novost. Pri starem sistemu se je namreč dogajalo, da šofer na končni postaji ni vklopil sistema in je potem le-ta postaje napovedoval z zamikom ali celo v napačno smer. Sliši se duhovito, če pa si slep in se ti povrh vsega še mudi, pa ni prav nič zabavno, če izstopiš iz avtobusa in šele tam ugotoviš, da nisi na pravi postaji. Kaj takšnega se z novim sistemom ne more več zgoditi. Le želimo si lahko še, da vsem voznikom avtobusov pride v zavest, da so zvočne najave vklopljene vedno in povsod in ne zgolj takrat, ko ugotovijo, da smo med potniki tudi slepi.

Spominjam se časov, ko so na LPP napovedali prehod na elektronsko plačevanje prevozov na avtobusih. Nas slepe je prehod kar malo skrbel, saj smo po starem sistemu samo pokazali mesečno vozovnico šoferju, nov sistem pa od nas zahteva čisto natančno poznavanje lokacij elektronskih čitalcev mesečnih vozovnic. Z modernizacijo in poenotenjem voznega parka odpada tudi ta problem. Vsi mestni avtobusi imajo validator na drogu desno od šoferja. Če npr. stopimo na avtobus, naredimo en korak in iztegnemo desno roko pod kotom 45 stopinj v višini metra od tal, bomo gotovo našli pravo mesto. Vsekakor pa, ko se enkrat privadiš temu gibu, ga ne pozabiš. Drugi validator je na levem pokončnem drogu ob vstopu v avtobus ali pa pri prvih izstopnih vratih. Zaradi ploščadi za vozičke je namreč zelo praktično, da je čitalec tudi tik ob vhodu za invalide ter mlade starše z vozički.

Kljub temu, da so psi vodiči izšolani tako, da pokažejo prost sedež na avtobusu, ni primerno, da ležijo kjerkoli na tleh. V gneči jih kaj hitro kdo pohodi. Zato je najboljši prostor zanje nasproti prvih izstopnih vrat.

Na praznih avtobusih smo lahko potipali, kako so razporejena vsa držala za roke, kjer se lahko primemo. Videči niti ne pomislijo, da imamo slepi lahko problem najti prosto držalo za roko. Le redko namreč naletim na sopotnika, ki mi v gneči brez odvečnih besed pomaga na tak način, da mi dlan položi na prosto držalo.

Ogledali smo si tudi, kje vse so razporejeni gumbi za odpiranje vrat, pa razporeditev sedežev, pogovorili smo se o njihovi ponudbi prevoz na klic, se dogovorili o prilagoditvi njihove spletne strani za uporabnike računalniške opreme za slepe. Izvedeli pa smo še marsikaj uporabnega, kar bomo s pridom izkoristili v vsakodnevnem življenju. Žal mi je le, da si nihče od vaditeljev psov vodičev ni vzel časa in se nam pridružil. Morda bi skupaj odkrili še kaj uporabnega.

Ko sva bila z mojim Baronom še začetnika na najini skupni poti, se mi je zgodilo, da me je v močnem nalivu odpeljal do prvih odprtih avtobusnih vrat, ki jih je našel, in sva tako vstopila v avtobus pri izstopnih vratih. V prvem trenutku mi ni bilo čisto jasno, na kakšnem čudnem avtobusu sem. Kje je šofer in kje za vruga je validator za urbano. Lahko si mislite, kako sem se smejala, ko sem ugotovila, kakšno bližnjico si je izbral moj pes. No, sedaj se nama kaj takega že dolgo ne dogaja več. Po takšnem ogledu, kot nam ga je prijazno omogočilo podjetje LPP, pa bodo odpadli tudi drugi dvomi in zadržki na najini poti in bo le-ta bolj sproščena, kot do sedaj.

[Na vrh](#)

NOVIČKE: Razvijajo elektronskega psa vodnika. Na voljo nadgradnja Windows 10. Nokia se vrača. Google razvija nov operacijski sistem. Skype ukinil večje prenose datotek

Avtor in sodelavec: Jure Srebrovič

Lektoriranje: Albert Kolar

Pošlji komentar

Elektronski pes vodnik še dolgo ne bo zamenjal nam priljubljenih kosmatincev:

Miha Srebrnjak, dijak Srednje elektro šole in tehniške gimnazije, se je udeležil 10-dnevnega mednarodnega tabora ICC, ki poteka že 22 let vsako leto v drugi državi. Na letošnjem taboru ICC, ki je bil tokrat v nemškem Dresdnu, namenjen pa je slepim in slabovidnim osebam iz 15 držav, so predstavili nov pripomoček prihodnosti - elektronski pes vodič za slepe in slabovidne. Slep član iz Slovenije Miha Srebrnjak je sodeloval na raznih delavnicah in se je tako srečal tudi s tem elektronskim psom, ki je med tečajniki požel največ zanimanja. Miha je povedal, da se je elektronski pes vodnik odrezal zelo slabo, saj senzorji za zaznavanje ovir še niso dobro izdelani, elektronski pes vodnik je slabo oz. ni zaznaval ovir, da bi se vodeni umaknil, tako da je Miho usmerjal možakar, ki je elektronskega psa vodnika predstavljal. Zato ne razmišlja o zamenjavi svojega pasjega prijatelja Danteja z elektronsko različico. Mislim, da o takšni zamenjavi nihče od nas, ki imamo pse, ne bomo nikoli razmišljali, saj ti živega bitja, ki je čuteče in te ima rado, pač ne more nadomestiti noben robot.

Vir: <http://www.radiokrka.com>

Na voljo Windows 10 Anniversary Update

Prek kratkim so pri podjetju Microsoft ponudili za prenos največjo nadgradnjo za svoj najnovejši operacijski sistem Windows 10, ki prinaša vrsto nadvse uporabnih izboljšav (bit.ly/Windows-10-Anniversary-Update-RN). Ker podjetje Microsoft nadgradnjo Windows 10 Anniversary Update pošilja v paketih oziroma sklopih, jo boste vsi uporabniki Windowsa 10 prejeli v naslednjih nekaj dneh. Če pa sodite v skupino ljudi, ki ne marate dolgo čakati, lahko največjo nadgradnjo za Windows 10 tudi pospešite. Za pričetek namestitve nadgradnje Windows 10 Anniversary Update obiščite Microsoftovo namensko spletno stran, ki je na voljo na povezavi bit.ly/Windows-10-Update-History. Nato kliknete na gumb Get the Anniversary Update now. Za tem se bo na vaš osebni računalnik prenesla datoteka, s pomočjo katere boste lahko hitreje prišli do največje nadgradnje za Windows 10. Orodje bo najprej preverilo ali vaš računalnik izpolnjuje minimalne strojne in programske zahteve, nakar pa se bo samodejno pričel prenos namestitvene datoteke, ki pa bo zaradi velikosti trajal malce dlje, odvisno od hitrosti vaše povezave v splet. Vsem tistim, ki Windows 10 že uporabljate, se nadgradnjo Windows 10 Anniversary Update vsekakor spleta namestiti, saj ta prinaša vrsto uporabnih izboljšav. Med njimi najdemo nekoliko spremenjen meni Start, spletni brskalnik Edge z možnostjo

uporabe razširitev, sistem Hello za možnost prijave v operacijski sistem in namenske aplikacije kar z nosljivimi in mobilnimi napravami, funkcijo Active Hours, ki nam bo olajšala delo z operacijskim sistemom Windows 10, saj se bodo posodobitve nameščale takrat, ko računalnika ne bomo uporabljali, ter izboljšano protivirusno zaščito Windows Defender, ki bo delovala tudi v primeru, da je na osebem računalniku že nameščen kateri drug protivirusni program. V primeru, da z največjo nadgradnjo do sedaj za operacijski sistem Windows 10 ne boste zadovoljni, jo lahko na zelo enostaven način odstranite z vašega računalnika.

Vir: <http://www.racunalniske-novice.com/triki/kako-najhitreje-do-najvecje-nadgradnje-za-windows-10.html>

Nokia se vrača, vendar žal ne s telefoni na tipke

Že od začetka leta se govori, da naj bi se finsko podjetje Nokia z lastno napravo ponovno vrnilo na področje pametnih mobilnih telefonov. Nokia bo v prodajo dejansko ponudila kar dva pametna mobilna telefona, ki bosta pričakovano poganjala mobilni operacijski sistem Android. Finski gigant si bo za vstop na trg mobilnih naprav pomagal še z dvema partnerskima podjetjema, in sicer podjetjem HMD Global Oy, ki bo skrbelo za distribucijo, prodajo in trženje novincev, in podjetjem FIH Mobile (podružnica nam bolj znanega podjetja Foxconn), ki bo skrbelo za proizvodnjo samih naprav in za dobavo osnovnih materialov.

Na spletu se širijo govornice, da naj bi podjetje Nokia kmalu ponudilo pametna mobilna telefona Android s 5,2-palčno (13,2-centimetrsko) in 5,7-palčno (14,5-centimetrsko) diagonalo in ločljivostjo 2.560 x 1.440 slikovnih točk. Telefona bo poganjal procesor Qualcomm Snapdragon 820, občutljivo elektroniko pa bo proti prahu in vodi varovalo ohišje, skladno s certifikatom IP68. Na vgrajenem pomnilniku bo seveda nameščen najnovejši mobilni operacijski sistem Android 7.0 Nougat z grafičnim vmesnikom Z Launcher.

Zmogljivejši model s 5,7-palčno diagonalo pa bo primeren tudi za zahtevnejše fotografije, saj naj bi ga inženirji podjetja Nokia opremili z digitalnim fotoaparatom ločljivosti 22,6 milijonov slikovnih točk. Na Kitajskem bo za ta telefon treba odšteti okoli 405 evrov.

Vir: <http://www.racunalniske-novice.com>

Google razvija nov operacijski sistem Google Fuchsia

Pri Googlu so nas tokrat presenetili z njihovim najnovejšim projektom, imenovanim Fuchsia, ki se je pridružil projektoma operacijskega sistema Android za mobilne naprave in operacijskega sistema Chrome OS za namizne in prenosne računalnike. Pri tem projektu gre za zelo zanimiv operacijski sistem v povojih, ki temelji na programskem jeziku Dart in katerega jedro podpira vse vrste naprav. To kaže na to, da bi lahko operacijski sistem Google Fuchsia v bližnji prihodnosti namestili tako na pametno ročno uro kot na pametni mobilni telefon ali namizni računalnik. Ker bo operacijski sistem Fuchsia v bližnji prihodnosti mogoče namestiti na raznovrstne naprave, so se v javnosti pojavila namigovanja, da bi ta lahko prevzel mesto tako

mobilnega operacijskega sistema Android kot operacijskega sistema Chrome OS. Oktobra lani so številni mediji pričeli z namigovanjem, da pri podjetju Google načrtujejo združitev operacijskega sistema Chrome OS z Androidom ter da bodo novi sistem javnosti predstavili že v teku naslednjega leta. Možno pa je celo, da bo operacijski sistem Fuchsia prevzel mesto odprtokodnega sistema Linux ter bo služil kot osnova tako za pripravo mobilnega operacijskega sistema Android kot sistema Chrome OS. Če se bo to res zgodilo, bosta oba operacijska sistema živela naprej, vključno s svojo blagovno znamko, vmesniki, funkcijami in aplikacijami, prilagojenimi specifičnim napravam. Kako se bo to v praksi videlo, bomo po vsej verjetnosti lahko izvedeli šele v letu 2017.

Vir: <https://www.racunalniske-novice.com>

Skype ukinil večje prenose datotek

Pri Skypu so se z mesecem majem odločili, da od različice 7.22.0.109 naprej ne bodo več nudili prenosa datotek neomejenih velikosti. Novi prenosi namreč potekajo tako, da se datoteka do velikosti 300 MB prenese na strežnik in je tako dostopna 30 dni na katerikoli napravi. Ko pa damo prenesti datoteko, pa jo potem lahko dobimo na več računalnikov hkrati. Tako vsi, ki po Skypu pošiljamo filme, glasbo itd., nimamo druge izbire, kot da Skypa ne posodabljam. Zadnja verzija, ki še omogoča dosedanje prenose, je Skype 7.21.0.100.

[Na vrh](#)

© 2002-2016, Uredništvo Rikoss, Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije